

ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Козинська І.П. – викладач,

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

Козинська І. П. Географічний аналіз мінерально-сировинної бази Кіровоградщини / І. П. Козинська // Географія та екологія: наука і освіта : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 15 – 16 квіт. 2010 р. – Умань: Видавець «Сочінський», 2010. – С. 96–99.

Розташування області в центрі Українського кристалічного щита зумовлює утворення значних родовищ рідкісних корисних копалин та різноманітність мінеральних ресурсів. На території Кіровоградської області відповідно підрахунків, що здійснено на основі різних фондів, статистичних і літературних матеріалів нараховують 390 родовищ корисних копалин, із яких 107 – розробляють. Складність визначення кількості родовищ дещо ускладнюється їхньою комплексністю, тому вона згідно з різними джерелами інформації коливається від 340 до 420 об'єктів обліку надр.

В регіоні розробляють гірничодобувні території басейнової, гніздової і поверхневої форм поширення родовищ корисних копалин, що призводить до надзвичайного високої антропогенної трансформації ландшафтних комплексів.

Мінерально-сировинний потенціал Кіровоградської області на 15,7 % складається з паливно-енергетичної сировини (уран, буре вугілля, горючі сланці), на 57,7% – із сировини, що необхідна для виробництва будівельних матеріалів, решта припадає на руди чорних, кольорових та рідкісних металів, а також прісні та мінеральні підземні води (рис.1).

На 43 об'єктах бурого вугілля (12 родовищ) враховані запаси в кількості 751,1 млн. т за категорією А+В+С₁, що входять до Олександрійського та Ватутінського гірничопромислових районів Дніпровського буровугільного басейну.

На 16 об'єктах, що входять до складу п'яти родовищ бурого вугілля, підраховані запаси бітуму за категоріями В+С₁ у кількості 3,99 млн. т.

Із металічних корисних копалин Держбалансом враховується три родовища заліза із запасами 385,46 млн. т. В області враховується також 5 комплексних

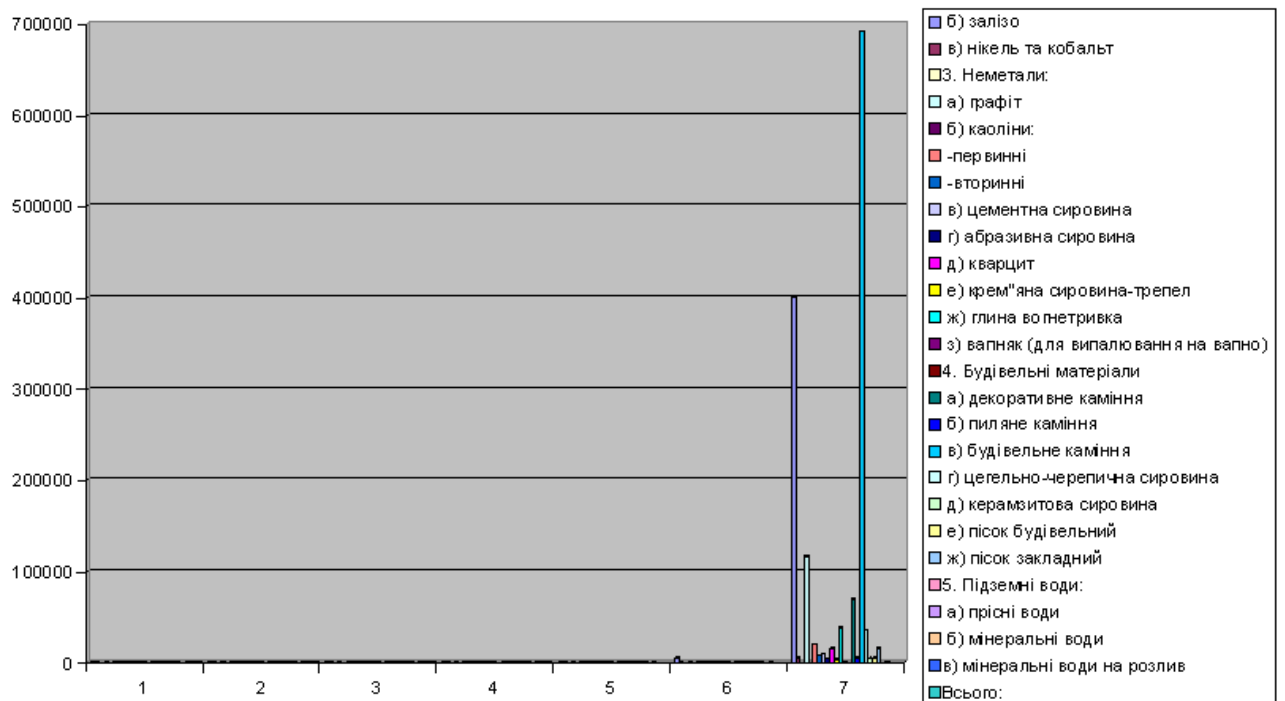

Рис. 1. Мінерально-сировинна база Кіровоградської області

родовищ нікелю і кобальту. Область має хороші перспективи збільшення запасів нікелевих руд (а також кобальту, який не утворює самостійних родовищ, а міститься в нікелевих рудах).

Корінні руди золота оцінені за категоріями С₁+Р₂ на Клишівському родовищі (вміст золота 6,65 г/т), Юр'ївському родовищі - за категорією Р₂ (вміст золота - 6,1 г/т).

У майбутньому на території області можливе створення сировинних баз інших металічних корисних копалин, а саме хромових руд у межах Капітанівського масиву, де завершується детальна розвідка південного флангу Капітанівського родовища. Запаси хрому оцінюються в 435 тис. т. Руди літію виявлені на Полохівському петалітовому та Станкуватському сподумен-петалітовому родовищах.

На даний час область посідає монопольне становище в Україні за запасами і видобутком урану. У Кіровоградському рудоносному районі розвідані і підготовлені до експлуатації значні та унікальні за запасами родовища.

Гірничорудна сировина на території області представлена трьома родовищами графіту з загальними запасами 7,9 млн. т за категоріями А+В+С₁.

Супутньою корисною копалиною на Заваллівському родовищі графіту є абразивна сировина, запаси якої оцінюються в 20,3 млн. т за промисловими категоріями А+В+С₁.

Із нерудної сировини для металургії промисловістю освоєне лише Обознівське родовище вторинного каоліну з чотирьох розвіданих і врахованих Держбалансом. Вогнетривкі глини представлені одним Шестаківським родовищем, попередньо оцінені запаси якого складають 37919 тис. т за категорією С₂. Держбалансом враховане одне Малоскелівське родовище кварциту та кварцу для вогнетривів, розвідані запаси якого складають 15208 тис. т за промисловими категоріями А+В+С₁.

Пісок формувальний представлений одним родовищем – Маловисківським, запаси якого складають 4122 тис. т за промисловими категоріями А+В+С₁.

Будівельна промисловість Кіровоградської області має добре розвинений мінерально-сировинний потенціал різноманітних корисних копалин. Корисні копалини, необхідні для будівництва представлено 152 родовищами, із яких – 65 розробляються. Тут наявні 17 родовищ будівельного піску. Запаси цієї сировини складають 46763,4 тис.м³ за промисловими категоріями А+В+С₁, що повністю забезпечує потреби області. Цегельно-черепична сировина представлена 59 родовищами, із яких 20 – розробляють. Запаси сировини складають 82685,7м³ за промисловими категоріями А+В+С₁. Підприємства області повністю забезпечені сировиною для виробництва буто-щебеневої та облицювальної продукції. Тут наявні 59 родовищ будівельного каменю, із яких 34 – розробляють. Запаси каменю будівельного складають 783,9 млн.м³ за

промисловими категоріями А+В+С₁. Камінь облицювальний представлений 11 родовищами (6 – розробляють) з запасами 19,3 млн.м³ за промисловими категоріями А+В+С₁. Цементна сировина представлена одним родовищем і двома об'єктами обліку із загальними запасами 11262 тис.т за промисловими категоріями А+В+С₁.

Сумарний видобуток у 2008 році різної будівельної сировини, яка представлена по одному родовищу, а саме сировини крем'яної, вапняку для випалювання на вапно, каменю пиляного, сировини керамзитової становив понад 25,4 тис. м³.

Родовища будівельних корисних копалин розміщені в межах регіону досить нерівномірно. Найбіднішими на будівельну сировину вважають ландшафтні райони степової області південних відрогів Придніпровської височини (Вільшансько-Новоукраїнський, Кіровоградсько-Компаніївський) та Маловисківсько-Новомиргородський ландшафтний район Південної лісостепової області Придніпровської височини. Тут розробляють поклади граніту (Вільшанське (Підгороднянське), Новгородківське та Живанівське родовища) та поклади суглинків (Єлізаветградівське родовище). Родовища сировини для будівництва в основному сконцентровані на незначних площах. Найбільшого гірничодобувного навантаження на ПТК завдають кар'єри з видобутку суглинку, закладних пісків, будівельного каміння та облицювального каміння, що розміщені у межах Знам'янсько-Світловодського, Вільшансько-Новоукраїнського та Кіровоградсько-Компаніївського ландшафтних районів.

Література:

1. Гавриленко Е.П. Ландшафтно-екологічне обґрунтування територіальних схем і проектів природопольовання. – К.Фітосоцтоцентр, 2003, – 188 с.; 2. Гірничий енциклопедичний словник. У 2-х т. //За заг.ред. В.С.Білецького: www.vesna.org.ua; 4. Кіровоградська область. Атлас. – М.:ГУГК, 1989р.